

## POMLAD NARODOV

Leto 1848 imenujemo tudi **pomlad narodov**: podrejeni narodi so se uprli in zahtevali enakopraven narodni položaj, razglašali so svoje **politične programe**, nekateri so želeli **lastno državo** (Italijani, Nemci), drugi pa **samostojnost** (avtonomijo) znotraj obstoječe države (na primer Slovenci, Hrvati, Madžari, Čehi ...).

Med množicami so se pogosto razvnela močna čustva, ki so dvigovala pomen lastnega naroda, podcenjevala in zatirala pa drugega. Takšno stališče imenujemo **nacionalistično**.

### **NEMCI** velikonemški program

#### malonemški program

Združitev nemških držav v enotno državo. Razpisali so volitve v narodno skupščino v Frankfurtu. Bili pa so neenotni glede vključitve Avstrije. Sprejeli so ustavo: Nemčija naj bi se brez Avstrije združila, na čelu bi bil pruski kralj (odklonil je krono iz rok skupščine).

Poizkus združitve je tako propadel.

**ČEHI** so zahtevali:

- preureditev Avstrije v zvezo svobodnih narodov.
- Sklicali so vseslovanski kongres v Pragi, ki ga je avstrijska oblast krvavo zatrla.

**ITALIJANI** so zahtevali:

združitev italijanskih držav v enotno državo. Na čelo združitve se je postavilo sardinsko kraljestvo, ki je zahtevalo tudi avstrijsko posest na severu Italije. Avstrijci so z močno vojsko porazili Italijane.

**SLOVENC**I, prvi politični program Slovencev **Zedinjena Slovenija** (Matija Majar), je postal cilj slovenskega narodnega gibanja v 19. stol.:

- združitev slovenskih dežel,
- uradni jezik slovenščina,
- samostojnost znotraj Avstrije.

Ljudje so se s ponosom začeli zavedati svojega slovenskega izvora.

**HRVATI** so:

- pozvali k združitvi vseh hrvaških dežel v enotno Hrvaško,

- ustanovili posebno skupščino v Zagrebu in za bana izbrali krajišnika Josipa Jelačića.

Preberi, ne prepisuj!

»Mi hočemo enakopravnost vseh narodov, ki žive pod ogrsko krono. Ker madžarsko ministrstvo misli, da ne more pristati na te pogodbe, nam čast in dolžnost nalagata, da poskusimo še zadnje in poprimemo za orožje.« (ban Jelačić, 1848)

- Zakaj so se Hrvatje odločili prijeti za orožje? (Odgovori ustno)
- Kakšne so bile njihove zahteve? (Odgovori ustno)

Prepiši:

**MADŽARI** so ustanovili svojo vlado. Hoteli so odcepitev od Avstrije. Enakih pravic pa niso bili pripravljeni dati drugim narodom: Hrvaško in Vojvodino so nameravala zadržati zase. Avstrija je revolucijo zatrla.

### Poraz revolucij – začetek nove dobe?

V Evropi je s porazom revolucij leta 1848 zmagal konservatizem:

- V nemških deželah in avstrijskem cesarstvu je vnovič zavladal absolutizem, začasno pridobljene pravice so bile ukinjene (Bachov absolutizem).
- Francijo je ponovno vodil kralj, avstrijski prestol je zasedel cesar Franc Jožef in tam ostal nadaljnjih 68 let.
- Narodnostne težnje so bile zatrte.
- Delavci so še naprej živeli na robu bede in brez pravic.

Revolucija 1848. leta je prinesla tudi napredek:

- velik uspeh je bil, da so bili nekateri cilji **javno predstavljeni** (svoboda tiska, splošna volilna pravica...).
- Narodi so postavili jasne **politične programe**, s katerimi so si eni prej, drugi nekoliko pozneje izborili avtonomijo ali lastno državo.
- Čeprav so vladarji največkrat ponudili **vsiljene jim ustave**, so se ljudje zavedali pomena ustavne ureditve.
- Širile so se zahteve po splošni volilni pravici.
- V revolucionarnem boju so izkušnje nabirali tudi **delavci**.

---

Novi naslov je

**ITALIJA NA POTI NACIONALNE ZDRUŽITVE**

→ Preberi besedilo v učbeniku na strani 68 in si oglej zemljevid levo spodaj.

→ Zapiši v zvezek naslednje besedilo:

Italijani so živeli razdeljeni med več držav, največji sta bili Benečija in Lombardija, ki sta spadali pod Avstrijo. Po revoluciji l. 1848 je bil uveden strog režim, ki je zatiral liberalno in narodno gibanje.

Nezadovoljstvo Italijanov.

Za združitve Italije so si prizadevali:

- gibanje Mlada Italija (Giuseppe Mazzini),
- Sardinsko kraljestvo, ki ga je vodil Viktor Emanuel II.; podpora Francije proti Avstriji.
- Giuseppe Garibaldi, ki je leta 1860 s četami prostovoljcev (rdečesrajčniki) na Siciliji začel osvobodilni pohod.

**Po uspešni vojni proti Avstriji je leta 1861 nastala Kraljevina Italija**, ki jo je vodil sardinski kralj Viktor Emanuel II.

**Rim je postal glavno mesto** Kraljevine Italije 1870 (ustavna monarhija).

Pri tej učni snovi moraš znati odgovoriti na naslednja vprašanja:   Odgovori ustno.

1. Med katere države so po revoluciji 1848 razdeljeni Italijani?
2. Kdo si je najbolj prizadeval za nastanek enotne Italije?
3. Katera država je to prizadevanje podpirala, katera je bila glavni nasprotnik združitve?
4. Kdaj je nastala Kraljevina Italija in kdo je bil njen kralj?
5. Pojasni, kako je bila urejena novonastala Kraljevina Italija.